

Tijding

Editie 1 - 2025

ONDERNEMER LOUIS RUSTENHOVEN:

**'Mens-zijn naar Christus' voorbeeld.
Luisterend, geduldig, verbindend.'**

PODCASTSERIE 'DE LEERLINGEN'

**De eerste aflevering is inmiddels 45.000 keer
beluisterd en bereikt een breed publiek.**

DS. HENK METHORST:

**'Wees kwetsbaar
tussen de kwetsbaren'**

Doorgeven

 izb

Genoten van
deze Tijding?
Geef hem door!

Doorgeven

Het thema 'doorgeven' doet me terugdenken aan Arie van den Beukel. Hij was in de vorige eeuw hoogleraar natuurkunde aan de TU in Delft en schreef in 'De dingen hebben hun geheim' over de verhouding tussen geloof en wetenschap. Bijna aan het einde van zijn boek staat een hoofdstuk met als titel 'De getuigen'. Hij vertelt daarin dat hij de kerk niet de rug heeft toegekeerd vanwege de voorbeelden die hij ontmoette in zijn omgeving. Mensen die het geloof voorleefden en zo doorgaven. Ik hoop dat dit nummer van Tijding je uitdaagt om in jouw omgeving Christus te volgen en zijn liefde door te geven. Daar leven mensen van op.

Diep ontroerend vind ik zelf altijd nog wat Van den Beukel optekent over zijn bovenmeester op de lagere school, meester Bergsma.

'Er is één dag in het schooljaar 1943-1944 die ik nooit zal vergeten. Op een ochtend troffen wij hem, toen we het klaslokaal binnenkwamen, achter de lessenaar aan, licht gebogen. De tranen stroomden over zijn gezicht. (...) Na enige tijd begon hij te spreken en vertelde, met horten en stoten en onophoudelijk door huilend, wat er gebeurd was. Zijn oudste zoon Folkert had deelgenomen aan het verzet tegen de bezetter; hij was door de Duitsers gepakt en gefusilleerd. Gisteren. De jongen had gedaan wat hij moest doen, een andere weg was er niet. Hij, zijn vader, was er trots op. Toen rechtte hij zijn rug, begaf zich naar het schoolbord en nam een stukje krijt. "Schrijf maar over in je schrift," zei hij. Met vaste hand, in het fraaie schoonschrift dat we van hem gewend waren, schreef hij:

*Jezus, ga ons voor
deze wereld door
en U volgend op uw schreden
gaan wij moedig met U mede
leid ons aan uw hand
naar het vaderland.*

En nog drie coupletten. Daaronder schreef hij: lievelingslied van Folkert Bergsma, gefusilleerd door de bezetter... "We gaan het nu samen zingen," zei hij.'

Marco Batenburg, directeur-bestuurder IZB

'De mensen
zijn hier
belangrijker
dan het
resultaat'

UIT HET ONDERNEMERSNETWERK

Louis Rustenhoven (52) staat aan het roer van een miljoenenbedrijf. Als ondernemer steunt hij de IZB financieel, maar hij doet graag meer. Spanning tussen beide werelden ervaart hij niet zo. 'Ik probeer vooral echt mens te zijn.'

Volgens zijn pagina op LinkedIn is Louis Rustenhoven 'Group CEO of Novature'. Directeur dus, van een bedrijf met ruim 500 medewerkers, operationeel in 75 landen en met een jaarlijkse omzet van meer dan 250 miljoen euro. Novature is de koepel van vijf bedrijven die gespecialiseerd zijn in de toepassing van de software van Microsoft in bedrijfsprocessen. Op de werkvloer in het ruim bemeten kantoor in de bossen bij Leusden horen Engelse termen als *business value of digital transformation* bij het dagelijks taalgebruik.

'Ik ben groot geworden bij KPN, zeg ik altijd.' Op zijn 27ste kreeg Louis de leiding over de verkoop binnendienst. 'Ik moest in één keer 25 mensen aansturen. Dat was mijn beste managementervaring ooit.' Uiteindelijk zal hij verantwoordelijk worden voor alle commerciële activiteiten van KPN Zakelijke Markt, 1.500 mensen bij elkaar. Toch stapte hij na zestien jaar KPN in 2016 over naar het veel kleinere Novature. 'Bij KPN moest ik op den duur veel reorganiseren en kosten besparen. Na zo veel jaar vond ik het leuker om een jong groeiend bedrijf met potentie verder te professionaliseren.'

Complexiteit

'Ik heb veel energie, en ik houd van complexiteit. Hoge druk, en veel dingen tegelijk onderhanden hebben: daar leer ik het meest van. Hier kan ik mezelf nog elke dag uitdagen. Ik ben vrij competitief ingesteld, ooit stond ik bij de Veenendaalse voetbalclub DOVO in de spits. Kees van Ekris speelde in hetzelfde team rechtshalf. Het profvoetbal lonkte, maar op zondag spelen was er niet bij.

We woonden in Veenendaal boven de textielwinkel van mijn ouders. Als ik thuiskwam van de training en mijn moeder stond een klant te helpen, dan vroeg ze vaak: zet jij de aardappels en de groenten even op? Zo heb ik vroeg geleerd zelfstandig te zijn en verantwoordelijkheid te nemen. Ik studeerde bedrijfskunde in Groningen en werd lid van de CSFR. Daar heb ik God gevonden, of beter: daar vond Hij mij. Mijn ouders hadden het voorgeleefd, hier mocht ik zelf ontdekken wat het geloof persoonlijk voor mij betekende.

In Veenendaal kerkten we bij de Gereformeerde Bond. Zelf had ik een voorkeur voor de minder behoudende Oude Kerk op de Markt; die stond in het midden, van het dorp en van de kerk. Nu kerken we als gezin in de Sint-Jan in Gouda. Een stadsgemeente, maar eigenlijk is Gouda een groot dorp: iedereen kent elkaar. De kinderen van de club van de kerk zien elkaar ook op school en bij voetbalclub Jodan Boys. Zo ontstaan er hechte vriendschappen, dat is heel waardevol. Ze groeien overigens veel minder beschermd op dan wij destijds.'

Elkaar bevragen

'Als ondernemer ondersteun ik de IZB, maar ik doe graag meer. We hebben hier recent een ondernemersavond gefaciliteerd. Ik denk graag mee over de manier waarop we bedrijfslidmaatschappen nog meer kunnen vormgeven. Ik zou het mooi vinden als we een jaarthema zouden kiezen en daar een aantal bijeenkomsten aan wijden. Dan kunnen we wat dieper gaan in het bevragen van elkaar. Financiële steun is belangrijk, die heeft de IZB ook nodig. Het is mooi om ook toegerust te worden als mensen die leidinggeven en verantwoordelijke banen hebben, zodat de rijkdom van het evangelie ook op de werkvloer kan landen.'

Wat spreekt je zo aan in het werk van de IZB?

'Ik zie twee dingen. De kerk heeft een enorme uitdaging in de toerusting van predikanten, maar het wordt ook steeds moeilijker vacatures in de kerkenraad vervuld te krijgen. De kerk wordt in deze tijd voor moeilijke situaties geplaatst, waarbij in wijsheid gehandeld moet worden. De polarisatie gaat de kerk niet voorbij, christelijk Nederland is versplinterd. Het belijden van het evangelie zou veel gemeenschappelijker moeten gebeuren. Hoe zorgen we ervoor dat we met één stem spreken? We hebben toch wel iets te vertellen. Daar moeten we in toegerust worden. Het tweede is: de jeugd. Hoe zorgen we ervoor dat in deze tijd van secularisatie en kerkverlating de rijkdom van het evangelie bij mensen terecht komt die er nog weinig van weten? Wij zijn opgegroeid in de tijd van de verzuiling. Dat had ook iets goeds, we kwamen elkaar tegen in allerlei verbanden. Waar spreken we elkaar nu nog op aan? Als we het alleen van de Grondwet moeten hebben, dan wordt het wel erg mager. De liefde van Christus zou deze hedendaagse

leegte goed kunnen opvullen. We hebben een organisatie als de IZB daarvoor heel hard nodig.'

Wat merken jouw medewerkers ervan dat je gelooft? Ervaar je veel spanning tussen beide werelden?

'Het toepassen is lastig, maar die spanning voel ik niet zo. Niet dat ik met het evangelie in de hand het bedrijf doorga. Ik probeer vooral echt mens te zijn, met al mijn tekortkomingen en gebreken. Mens-zijn naar Christus' voorbeeld. Luisterend, geduldig, verbindend. En staan voor de waarden van het bedrijf, belang hechten aan hoe wij de dingen met elkaar doen. Natuurlijk moeten we winst maken en groeien. Maar de persoonlijke ontwikkeling van onze mensen staat centraal, zij zijn belangrijker dan het resultaat. Ik zeg altijd: als wij met elkaar groeien als mensen, dan groeit de onderneming vanzelf. Natuurlijk hoort daar ook professie bij, en kennis en kunde. Maar ik geloof hier heilig in. En dan komt het resultaat ook, dat is dan een uitkomst. Hier hoort dienend leiderschap bij, maar dat klinkt wel wat hoogdravend. Ik bedoel: je bent als

“
Juist in deze tijd van polarisatie reikt de Bijbel veel levenswijsheid aan.”

leider niet degene tegen wie er opgekeken moet worden, maar degene die ervoor zorgt dat de mensen hun werk goed kunnen doen. Het uitgangspunt is altijd: behandel een ander zoals je zelf behandeld wilt worden.'

In dit bedrijf maken jullie deze wereld steeds digitaler. Stelt je dat ook voor ethische dilemma's?
'Zeker, vooral als je het over de opkomst van AI hebt. Microsoft alleen steekt daar al het ongelofelijke bedrag van tachtig miljard in. Nu passen wij AI vooral toe in bedrijfsprocessen, om die sneller en efficiënter te maken. Saai, repeterend werk automatiseren is fijn, maar de ontwikkelingen gaan nu razendsnel. Het begint al bij een zelflerend systeem. Hebben we dat nog

in de hand? De bedrijven die hierin vooroplopen kunnen niet bogen op een heel rijke traditie wat betreft ethiek. Hoe gaan we daarmee om? Hebben we de menselijke maat nog op het oog? En is AI de enorme energiebelasting waard? Het zouden goede vragen zijn voor een ondernemersbijeenkomst.'

Heb je nog een advies voor de IZB?

'Ik moet zeggen dat er laatste jaren mooie dingen ontwikkeld zijn, zoals de podcasts. Onderweg in de auto luister ik 's ochtends vaak *Eerst dit*. Vorige week kwam ik terug uit Italië rijden en kon ik in alle rust *De Leerlingen* luisteren. Ik heb ook alle afleveringen van *Moderne Profeten* geluisterd. Daar haal ik zelf

veel uit. Je hebt het nodig, ook omdat we als christenen steeds meer gemarginaliseerd raken. Maar we zullen de verbinding met onze omgeving moeten blijven zoeken en daarbij de juiste woorden zien te vinden. De IZB is op de goede weg, maar het zou nog wel wat sneller en meeslepender kunnen. Juist in deze tijd van polarisatie reikt de Bijbel veel levenswijsheid aan. Het evangelie van de liefde, ons leven met Christus, leert ons: naar elkaar omkijken, het welzijn van het ander op het oog hebben. Dat is iets prachtigs.'

Lukt het je in alle drukte en reizen op zondag naar de kerk te gaan?

'Ja, en dat heb ik ook nodig. Laatst werd er gepreekt over een tekst uit Spreuken: Waak over alle dingen, maar waak het meest over je hart, want dat is de bron van je leven. Ik ben met veel dingen bezig, maar het belangrijkste is en blijft gericht te zijn op God.'

‘Voorkom dat
twintigers in
de anonimiteit
verdwijnen’

Wat hebben kerkelijk betrokken twintigers nodig om te groeien in geloof? Agnes van Haaften, hoofd Gemeentecontact en -advies bij de IZB, sprak daarover met twintigers en kerkelijke professionals en deelde haar bevindingen. ‘Twintigers hebben een diep verlangen naar Gods aanwezigheid in hun leven.’

Van Haaften is hoopvol gestemd over jongeren in de kerk. Ze voerde groepsgesprekken met kerkelijk actieve jongvolwassenen in zowel steden als dorpen. Daarnaast sprak ze professionals in de kerk die veel met twintigers te maken hebben. Ze noemt haar werkwijze met nadruk een ‘luisterronde’, een inventarisatie aan de hand van vragenlijsten. De resultaten daarvan gebruikt de IZB de komende jaren om kerken te helpen in de toerusting van twintigers, een groep die hoog scoort als het gaat om kerkverlating.

Natuurlijk zijn er geen twee twintigers gelijk. ‘Sommigen kunnen zich niet zo vinden in de taal of traditie van hun kerk, maar ze staan niet onverschillig tegenover God. Velen van hen hebben het besef: ik word vastgehouden en ik wil het geloof ook zelf niet loslaten. Hun houding ten opzichte van de kerk deed me denken aan de Bijbeltekst “Tot wie zullen wij anders heengaan? Gij hebt woorden van eeuwig leven”. Dat vond

ik het meest hoopgevend en ontroerend. Ergens zijn ze aangeraakt en de kerk heeft daar een vormende rol in gespeeld.’

Dynamisch

In zes verschillende kerken ontmoette Van Haaften groepen twintigers. Hoe gingen die gesprekken? ‘We bespraken eerst stellingen via de bekende methode ‘over de streep’. Daarna vroeg ik uiteraard waarom ze voor de ene of de andere kant hadden gekozen. Dat werd meteen dynamisch. Bij de stelling ‘ik praat graag over het geloof met niet-gelovigen’ zag je al snel een tweedeling ontstaan. Daar ontstaat dan een gesprek over. Sommigen waren opgegroeid in de kerk waar ze nu deel van uitmaakten. Anderen hadden een onkerkelijke achtergrond. Maar voor het merendeel gold dat niet. Je ziet dan ook de oogst van wat het betekent om in de kerk gevormd te worden.’ Vervolgens probeerde ze de inzichten van de jongeren zelf te spiegelen aan die van experts in het jongerenwerk. ‘Ik ben begonnen bij predikanten. Waar houden jullie twintigers van, waar worden ze blij van? Waar hebben ze een hekel aan? Wat geeft ze hoop, waar verlangen ze naar? Heel veel predikanten vonden dat confronterende vragen. Sommigen zeiden: ik weet niet of ik ze goed genoeg ken om daar antwoord op te kunnen geven.

Het is niet altijd makkelijk om als eenling de kerkbank in te schuiven.”

Predikanten die veel met twintigers omgingen, konden dit goed aangeven, ook de verschillen tussen personen.’

Hoop

Dezelfde vragen over hoop, blijdschap en verlangen stelde ze ook aan twintigers zelf. Zij bleken er soms heel anders naar te kijken dan hun predikant dacht. ‘Wat ik opmerkelijk vond was het feit dat de predikant hen toch vaak zag als een groep die streeft naar huisje-boompje-beestje, die een goede baan belangrijk vindt. Een redelijk materialistische generatie, gericht op zichzelf. Van twintigers zelf kreeg ik andere antwoorden. Zij vonden vooral familie, het sociale aspect, het

erbij mogen horen waardevol, ook al zijn ze op het oog misschien vooral druk met hun eigen ontwikkelingen en met hun telefoon.’

Van Haften spreekt in haar bevindingen ook over twee botsende verlangens: naar autonomie én naar duidelijkheid. ‘Veel twintigers vinden autonomie een recht. Daar zijn ze mee opgevoed. Je gaat zelf over je leven. Niemand anders maakt die keuzes voor jou. Ze willen zelf het wiel uitvinden. Maar tegelijkertijd verlangen ze op geloofsgebied naar duidelijkheid. Het is goed als er in de kerk dan iemand opstaat die zegt: luister gewoon eens deze Bijbelpodcast van 7 minuten en ga dan naar je werk, want dat kleurt je dag.’

Settelen

Van Haften zou het mooi vinden als bijvoorbeeld kerkenraden zich gaan beraden op de vraag hoe ze twintigers kunnen ondersteunen. ‘Vanaf het moment dat ze gaan settelen, dreigen kerkelijke jongeren in de anonimiteit te verdwijnen, zeker als ze single zijn. Veel twintigers gaan kerkelijk shoppen, het geloof verwatert, ze kunnen een relatie krijgen met iemand die niet-kerkelijk is. Soms missen ze de geloofsgemeenschap ook niet. Daarbij is het niet altijd makkelijk om als eenling de kerkbank in te schuiven. Als tiener loop je met je zus, je vader of moeder mee. Als je zelfstandiger wordt, ontstaat er een drempel om naar de kerk te gaan. Je ziet op sommige plekken wel appgroepjes waarin jongeren elkaar opzoeken: ga je morgenochtend naar de kerk? In studentensteden zijn kerken daar wel alert op, is mijn indruk.’

Praktisch opgeleiden

Een terugkerend punt in de luisterronde is de vraag of de kerk wel ingesteld is op praktisch opgeleiden. ‘Veel Bijbelstudiemateriaal sluit niet aan bij doeners. Die worden daar kriebelig van. Maar ja, wat doe je dan wel? Als er een bijgebouw moet worden opgeknapt en geveerd, of er is nieuwe elektriciteit nodig, dan zijn daar doorgaans veel mensen voor te vinden. Maar praten over het geloof, dat is lang niet iedereen van huis uit gewend. Veel jongeren hebben daarvoor ook alleen maar kerktaal tot hun beschikking, geen taal die hun vrienden gebruiken met wie ze uitgaan.’

De IZB wil zich de komende tijd nadrukkelijk op de toerusting van kerkelijke twintigers richten, bijvoorbeeld via de training Twenties-four-Seven. ‘Het is een reeks van vier avonden waarop twintigers met elkaar in gesprek gaan over vragen zoals: hoe raakt het evangelie mijn leven? Hoe maak je die connectie? Ze leren ook te luisteren naar stemmen in hun omgeving. Waar is God al aan het werk? Hoe blijf ik verbonden aan mijn eigen kerk? Wat betekent het om daar onderdeel van te zijn? Het is belangrijk dat je als twintiger een plek hebt waar je je vragen op tafel kunt leggen. De groep ervaart na zo’n traject veel meer verbondenheid dan daarvoor.’

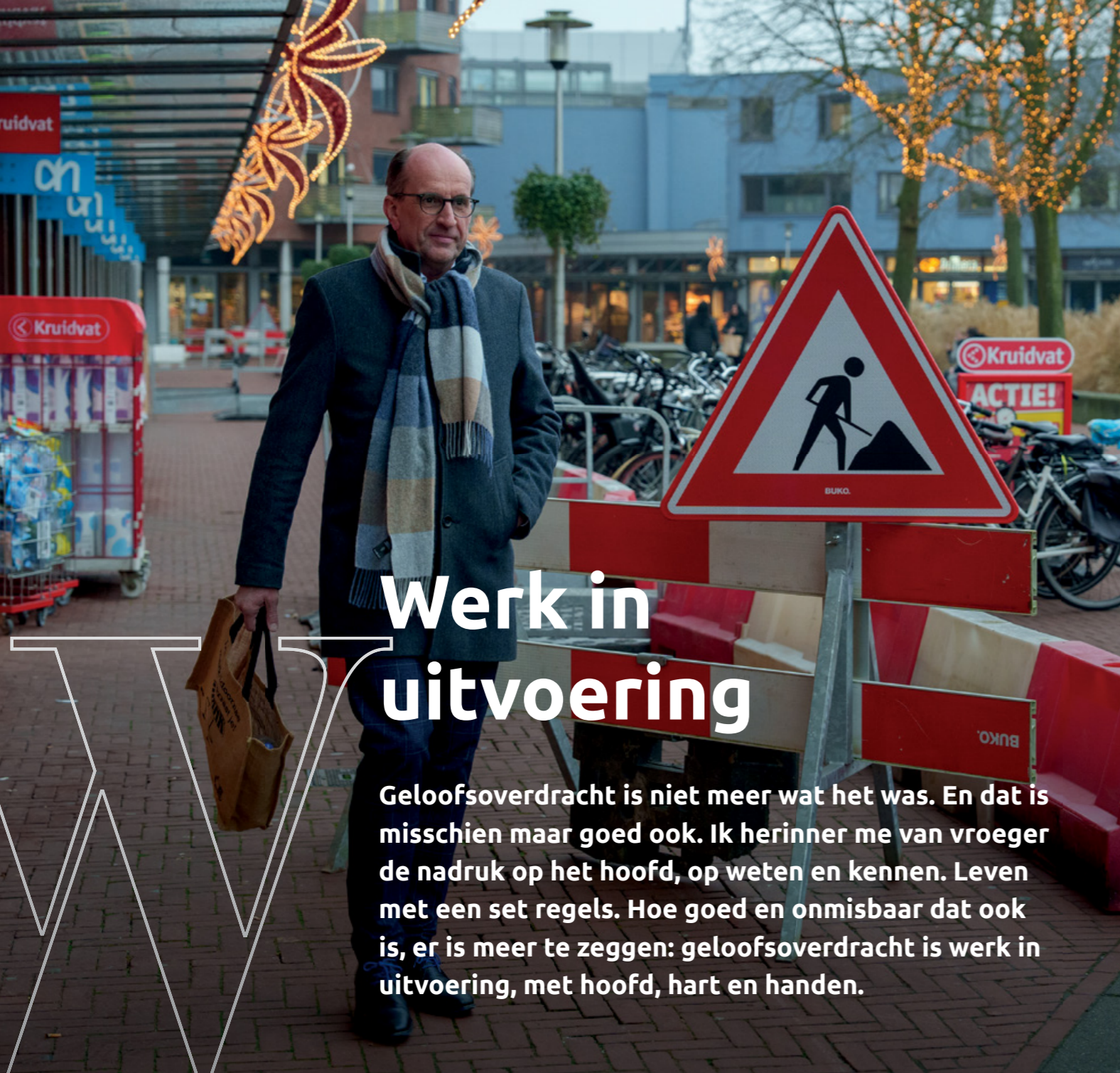
Verworteling

Wat hoopt ze dat er de komende jaren gebeurt met de bevindingen van het rapport? Eén van de pleidooien die Van Haften houdt, is dat twintigers meer geworteld raken in hun geloofstraditie. ‘Ergens gun je hen meer stevigheid, waarbij ze in de kerk zelf hun mening kunnen vormen. Als het geloofsgesprek geen ruimte krijgt, of altijd is ingekaderd, dan wordt het voor hen heel moeilijk. Er moet een oefenplek zijn. Tegenstemmen moeten daarbij op een of andere manier gehoord kunnen worden. Bij bijna alle gesprekken die ik in kerken voerde, was er iemand van de kerkenraad aanwezig. Dat weerhield de twintigers er niet van om kritische noten te kraken. Na afloop kreeg ik altijd de opmerking dat zo’n open gesprek met een groep jongvolwassenen zelden werd gevoerd en dat dit voor herhaling vatbaar is.’

Veel kerken worstelen met de vraag hoe ze twintigers kunnen vasthouden, constateert Van Haften. Maar belangrijker dan die zorg, is de gezamenlijke zoektocht om Jezus na te volgen. Oudere gemeenteleden kunnen daarbij een grote rol spelen als geloofsvoorbeeld, als een betrokken ‘oma of opa’ in de kerk. ‘Bij alle gesprekken met jongeren vond ik het heel mooi om de liefde voor de geloofsgemeenschap te ervaren. Tegelijkertijd worstelen ze soms met die gemeenschap. Ze zetten zich niet af, maar zoeken naar hun eigen plek en hebben een diep verlangen naar Gods aanwezigheid in hun leven.’

Het rapport is te lezen via www.izb.nl/toerusting. Daar is ook meer informatie te vinden over de training Twenties-four-Seven.

Werk in uitvoering

Geloofsoverdracht is niet meer wat het was. En dat is misschien maar goed ook. Ik herinner me van vroeger de nadruk op het hoofd, op weten en kennen. Leven met een set regels. Hoe goed en onmisbaar dat ook is, er is meer te zeggen: geloofsoverdracht is werk in uitvoering, met hoofd, hart en handen.

Vanuit hoofd en hart, met handen en voeten. Ik helemaal, zoals ik ben. Zo word ik geroepen om geloof over te dragen. En jazeker, dat is gemakkelijker gezegd dan gedaan. De praktijk is namelijk vaak weerbarstig. Hoe graag je ook doorgeven wilt, lang niet iedereen staat erop voorgesorteerd om te ontvangen. En – eerlijk is eerlijk – ik zit er zelf ook niet altijd op te wachten. En toch, zo nu en dan ontmoet je iemand die er wél voor open lijkt te staan. Ik denk niet alleen aan de intrinsiek gemotiveerde groep van

18-plussers die elke vrijdagavond naar ons kerkgebouw in Apeldoorn komt voor drie kwartier catechese.

Ik denk ook aan Robert, de beheerder van een fietsenstalling in de stad. Vorige week liep ik bij hem binnen. Het lied 'Ik zal er zijn' knalde uit de speakers. We hadden zomaar even een mooi gesprek, over God en geloof, over het Hem leren kennen en over Hem delen. Zo kan het dus ook: vrijmoedig laten horen wie God is en *en passant*

een paar woorden over Hem wisselen. Hij blij, ik blij. Ondertussen vinden we geloofsoverdracht vaak ingewikkeld. De weerbarstigheid ervan brengt me terug bij de vraag wie ik ben. Hoe ben ik degene geworden die ik vandaag ben? Ook bij geloofsoverdracht neem je immers jezelf mee. Daar kun je niet omheen. Je bent mens zoals je bent geworden. Met je eigen verhalen, je eigen biografie, je weerstanden en je ja-dat-vind-ik-gaaf-momenten. Jezelf helemaal. Precies: met hoofd, hart en handen.

Geloofsoverdracht: een woord dat klinkt als een klok. Maar wat is het eigenlijk? Je komt wel ineens tot de kern; het heeft alles te maken met geloven, met weten wie God is en vertrouwen op Hem. Je weet wie God is en je vertrouwt jezelf in al je omstandigheden toe aan God. Geloofsoverdracht is daarmee meer dan kennisoverdracht. Je wilt ook je Godsvertrouwen met de ander delen. En dat is veelgevraagd. Het is precies waar onze tijd om vraagt: een eerlijk, authentiek en oprecht mens met een geloofwaardig verhaal. De ander heeft immers meestal een goed afgestelde antenne voor een spel dat je speelt. Brengers van fakenieuws zijn er al genoeg. Je wint vertrouwen door zelf betrouwbaar te zijn. In de kerk en erbuiten.

Blijf mens tussen de mensen. Kwetsbaar tussen de kwetsbaren. Verbonden met de ander. In het spoor van Christus: Hij werd Eén van ons en één met ons.

Geloofsoverdracht is weten wie God is en vertrouwen op Hem. Dát draag je over. Geloofsoverdracht is heel wat anders dan sleuteloverdracht. Als je een sleutel overdraagt, ben je die kwijt. Bij geloofsoverdracht werkt dat anders: je deelt uit aan de ander en blijft zelf meedragen. Schouder aan schouder met elkaar. Daar word je blij van. Want delen is vermenigvuldigen. Samen kun je ook meer aan. Samen draag je het geloof in je mee. Samen draagt het geloof jullie. Samen draagt God jullie.

Want – wees eerlijk – dat verhaal van God, dat bedenken we niet zelf. Wij ontvingen het van de Ander via een ander. Anderen droegen het aan óns over. Op onze beurt geven wij door wat we

“

Je wint vertrouwen door zelf betrouwbaar te zijn.”

ontvingen. Niet meer en niet minder. Je bent een schakel van een lange ketting die door alle eeuwen, in alle tijden en op alle plaatsen gevormd wordt. Je ontvangt en deelt uit. Op goed geluk? Nee, op de bonnefooi: in goed geloof!

Nee, geloofsoverdracht is niet meer wat het was. Het is veel meer dan alleen maar een set regels die jij uit je hoofd leerde en die de ander ook moet kennen. Het is echt anders: niet alleen je hoofd, maar ook je hart, ook je handen. Het is niet meer wat het was, en dat is maar goed ook. En ver daarbovenuit: God, in wie we geloven, is nog altijd Dezelfde. Hij zal dat blijven. En dat is maar goed ook!

Ds. Henk Methorst, lid Raad van Toezicht IZB

‘Vertrouwen op de Heer is essentieel’

De Sionskerk in Zwolle had altijd al een missionair profiel. Kerkleden gaan twee keer per week met een pannenkoekenkar de wijk in. Nu komt daar een nieuw initiatief bij: de Thuiskamer, met taallessen, koffiemomenten en maaltijden voor wijkbewoners.

Vanaf het station fiets ik op een mistige ochtend naar de Sionskerk in de wijk Aa-landen. Als ik de kerk aan de achterzijde binnenloop, vallen meteen de met doeken afgeschermd kledingrekken op aan één kant van de zaal. Die zijn van ‘Krijg de kleertjes’, een kledingruilsysteem voor mensen uit de omgeving. Carolien Balke: ‘Drie keer per week komen hier mensen kleding ruilen. Dat loopt erg goed.’ Zij is voorzitter van het pioniersteam dat vanuit deze Sionskerk de Thuiskamer is gestart, een initiatief waar kerkelijk werker Jeroen Knol en predikant Hélène Evers als pioniers bij betrokken zijn.

Hélène vertelt dat wijkbewoners de kerk door de samenwerking met maatschappelijke organisaties veel makkelijker weten te vinden. ‘Mensen komen hier met een shopper met kinderkleding, en nemen kleding in een grotere maat weer mee.’ De Thuiskamer is gevestigd in één van de bijzalen van de kerk, met gemakkelijk verplaatsbare tafels, een zithoek met comfortabele stoelen. Er is ook een gebedshoek met een kruisbeeld en kaarsen. In mei wordt er een nieuwe keuken geplaatst.

Terwijl Jeroen de koffie en thee inschenkt, geeft Hélène me een flyer waarop staat wat er zoal in de Thuiskamer gebeurt doordeweeks: vier dagen in de week een koffieochtend met lunch, een vrouwenochtend en elke maand een ‘wereldmaaltijd’, bereid door vrijwilligers uit de kerk en uit de buurt. Ook worden er taallessen gegeven, in samenwerking met de stichting Geloof in Taal, vertelt Carolien. ‘Die wilde graag in elke wijk van Zwolle een taalgroep hebben. Vrijwilligers van de Thuiskamer verzorgen op maandag taallessen en op donderdag een conversatie met thema’s rond Bijbel en geloof.’

Gedeelde dromen

Jeroen, die hier sinds 2016 werkt, schetst hoe er in de zomer van 2023 verschillende ontwikkelingen samenkwamen. ‘De Protestantse Gemeente Zwolle vroeg ons om een plan te maken: hoe willen we de komende tien jaar vitaal gemeente blijven? Wij wilden graag actief in de wijk van betekenis zijn. Gelijktijdig kregen we een vraag van Youth for Christ, die zocht naar een fysieke plek in de wijk. Hun buurtwerkers zijn veel op

straat, ze sporten met jongeren uit de wijk, bijvoorbeeld bij de pannakooi (een omheinde plek waar straatvoetbal kan worden gespeeld) hier verderop, maar ze zochten een plek om bijvoorbeeld de dag als team te starten. Dat waren dromen die overlapt met de onze.’

In de vraag hoe het verder moest, heeft het Focustraject in de Sionskerk bijgedragen aan het zoekproces. Jeroen: ‘We zijn in november 2023 naar de Focusdag geweest. Daar ging het onder meer over de verschillende graden van betrokkenheid die mensen kunnen ervaren bij een gemeenschap. En dat pioniersplekken met hun activiteiten daarbij aansluiten om voor een diverse groep mensen een thuis te zijn. In de trein terug zeiden we tegen elkaar: misschien is dat ook een goede route voor ons.’

Mist

Hélène: ‘Je krijgt een woord aangereikt: pioniersplek. Misschien moeten wij pioniers worden, dacht ik. Toen Youth for Christ bij ons aanklopte, vroeg Jaap, onze begeleider in het IZB-Focustraject, of we ‘bij het kruisje gingen tekenen’. Oftewel: gaan we gewoon verhuren, of wordt dit ook onze huiskamer als kerk? Zo popte er telkens een vraag op. Ik heb dat ervaren als de Here God die ons door de mist heen helpt.’

De Thuiskamer is niet de enige missionaire activiteit van de Sionskerk. Al sinds 2019 is de kerk twee keer in de week in de wijk present met een pannenkoekenkar. Onder het motto ‘knabbelen en babbelen’ kunnen wijkbewoners

daar terecht voor een pannenkoek en een praatje. Hélène: 'De trajectbegeleider liet in een presentatie aan de kerkenraad zien dat de pannenkoekenkar een soort voorhof vormt, die onderdeel is van onze kerk. Dat was een wonderlijk moment. Het hielp om de samenhang te zien en vanaf dat moment was er ook meer draagvlak voor de Thuiskamer.'

Jeroen: 'Ik had verwacht dat door het Focustraject de verschillende generaties in de kerk met elkaar in gesprek zouden raken. Wat dat betreft is er eigenlijk niet zo veel veranderd, maar de Thuiskamer is een vrucht van het Focustraject die we totaal niet zagen aankomen. Hierdoor zeggen sommige mensen uit de kerk spontaan: ik wil best een handje helpen bij één van de koffie-ochtenden.' Zo zijn er al meerdere vrijwilligers van binnen en buiten de kerk betrokken geraakt bij de Thuiskamer. Inmiddels wordt de kerk vanuit de IZB begeleid door het team Impact, met specifieke kennis over pionieren.

Dilemma's

Hélène: '2023 was ook het jaar waarin we 40 jaar bestonden als kerk. De wijk is in die periode veranderd. Ik vroeg me af of we genoeg waren

mee-veranderd. Zouden in deze wijk ook dominees wonen uit andere culturen, vroeg ik me af. We hebben pas een dienst gehouden met christenen die Arabisch, Portugees en Urdu spreken. De ene groep zingt, de andere groep verzorgt de maaltijd of het gebed. Ik woon hier nu 29 jaar, maar nu kom ik in aanraking met mensen die ik niet eerder had ontmoet.' De viering kwam samen met de Stichting Interculturele Gemeentestichting Zwolle tot stand.

Het aansluiten bij de wijk zorgt soms ook voor dilemma's, vertelt Hélène. 'Een van de mensen die bij ons komen, wilde hier graag een Iftarmaaltijd organiseren. Zij is betrokken bij een islamitische missionaire beweging. We vroegen ons af hoe we hierop het beste konden reageren. Bij ons staat de liefde van Christus centraal. Bij een van de buurtmaaltijden kwamen mensen eten die betrokken zijn bij de stichting Evangelie&Moslims. Die kon ik toen om advies vragen. Het resultaat is dat we een bijeenkomst organiseren onder het motto 'Ramadan ontmoet Pasen' waarbij tien christenen en tien moslims aanschuiven.'

Jeroen concludeert: 'We zitten volop in de we-zien-welfase.' Carolien: 'We gaan struikelend

voort. Hoe laat je het christelijke karakter zien van wat we doen? We beginnen nu de maaltijd met samen te zingen: "Dit is de dag die de Heer ons geeft", heel simpel, met een tamboerijn. Bij zo'n lied kan iedereen wel meedoen of juist niet meedoen. We zoeken naar een balans. Je wilt het geloof niet aan iemand opdringen.'

Voorste linies

Er komen twee jongerenwerkers van Youth for Christ binnen. Zij gaan straks op pad om contact te leggen met jongeren in de wijk, maar eerst lopen ze samen een rondje langs de plas die naast de kerk ligt.

Wat is de belangrijkste tip voor andere gemeenten die ook een wending naar pionieren willen maken? Hélène: 'Het begint ermee dat je rust neemt en je afvraagt: wat is mijn verlangen eigenlijk? Wat vinden wij leuk om te doen? Daarnaast heb je geduld nodig. In je gemeente zullen er mensen zijn die het niet begrijpen. Hoe ga je daarmee om? En bij alles is vertrouwen op de Heer essentieel. Dat kan niet anders. Ik heb veel aan de figuur van Mozes in de Bijbel. Als je pioniert, moet je omgaan met allerlei bedenkingen, terwijl je zelf in de voorste linies staat. Wat me gaande houdt, is dat de kerk er is om mensen te bevrijden, net als dat Mozes' opdracht was.'

“
De Thuiskamer is een vrucht van het Focustraject die we totaal niet zagen aankomen.”

Geloofsvoorbeelden

Een paar jaar geleden hadden we tijdens de maaltijd een pittige discussie met één van onze dochters. Het gebeurt natuurlijk vaker dat de mening van jongeren niet helemaal overeenkomt met die van volwassenen, maar deze keer was het nog heftiger. Je zou kunnen zeggen dat 'de vonken er vanaf spatten'. Wij vonden als ouders dat we met onze mening gehoorzaam waren aan de Bijbel, maar dat was 'een hopeloos ouderwets standpunt'. Onze dochter legde ons het vuur na aan de schenen en we vroegen ons na afloop van de discussie vertwijfeld af of we nu echt zo ouderwets waren. Of was onze dochter misschien de weg aan het kwijtraken?

In diezelfde week had onze dochter een gezellige avond met haar vriendinnen. Terwijl wij in de woonkeuken koffie dronken, luisterden we met een half oor naar het gesprek in de woonkamer. We hoorden dat hetzelfde onderwerp aan de orde kwam waarover we eerder die week tijdens de maaltijd zo'n felle discussie hadden. We konden het niet laten om even wat beter te luisteren... En wie schetst onze verbazing? Onze dochter was te vuur en te zwaard 'onze' mening aan het verdedigen. De 'hopeloos ouderwetse' argumenten kwamen ons heel bekend voor...

Wat ik hiervan geleerd heb, is dat je nooit bang moet zijn om het gesprek met jongeren aan te gaan. Ze dagen je soms uit om je mening te geven en ze nemen vaak geen genoegen met een half antwoord. Op weg naar de adolescentie worden jongeren soms kritischer en kunnen ze pittige vragen stellen. Ze stellen die vragen aan mensen die ze vertrouwen en van wie ze een eerlijk antwoord verwachten. Je bent voor hen een identificatiefiguur.

Je bent als volwassene echter niet alleen een identificatiefiguur voor de oudere jeugd. Ook in je contacten met kinderen, tieners en jongeren ben je een voorbeeldfiguur. Het is een feit dat geloven een levenslange reis is. Die reis begint niet pas als kinderen jongvolwassen zijn geworden en zelfs niet pas op de kleuterleeftijd. Al vanaf de babyleeftijd kun je kinderen ondersteunen in hun geloofsweg.

Je kunt baby's en peuters laten merken dat je te vertrouwen bent als opvoeder. Je kunt bijvoorbeeld

ook zorgen voor een fijne sfeer op de crèche van de kerk. Zoals Hanna Lam dichtte: *'Je huilt nog van verwondering, maar jij hoort hier in onze kring.'* Met kleuters kun je de Bijbelse waarheden al heel goed doorgeven, zoals: 'God zorgde voor de dieren, zo zorgen wij ook goed voor ons konijn...' Voordat kinderen 10 jaar zijn ontwikkelt zich al een besef van goed en kwaad, waarover je al een goed gesprek met ze kunt voeren. Ook de ontwikkeling van een bewust geloof begint op deze leeftijd. Als je kinderen uit deze groep in de kerk tegenkomt, groet ze dan eens en laat blijken dat je het fijn vindt dat ze er zijn. Dat kan al heel eenvoudig door een knipoog of door een opmerking te maken over zijn of haar stoere schoenen.

Jongeren willen gezien en gehoord worden. Ze waarderen het als er echte aandacht voor ze is. Onderzoek wijst steeds weer uit dat volwassenen die in woord en daad een voorbeeld zijn, belangrijk zijn voor de geloofsgroei van jongeren. Hoe je het ook wendt of keert, als gelovige ben je een voorbeeldfiguur en heb je de opdracht om iets van Christus te laten zien.

Welke geloofsvoorbeelden heb jij eigenlijk gehad in jouw omgeving? Hoe komt het dat juist deze persoon voor jou een voorbeeld was of is in het geloof?

Wat ik hier schrijf, hield Asaf ons trouwens al voor. Hij roept ons in psalm 78 op om te luisteren naar een wijze les. 'Wij willen het onze kinderen niet onthouden, wij zullen aan het komend geslacht vertellen van de roemrijke, krachtige daden van de HEER, van de wonderen die Hij heeft gedaan'. Het is een les die hij van zijn ouders leerde en die hij weer wil doorgeven aan de volgende generatie. Asaf is zich er zelfs van bewust dat zijn daden uiteindelijk invloed hebben op de generatie die nog geboren moet worden. Kun je nagaan hoe belangrijk 'doorgeven' is.

Jan Kranendonk, directeur HGJB

PODCAST 'DE LEERLINGEN'
BEREIKT BREED PUBLIEK

Er wordt geluisterd in de auto of de sportschool

Het begon met de podcast 'Eerst Dit', elke dag een korte overdenking. Dat liep goed, er ontstonden nieuwe samenwerkingen tussen EO en IZB: 'Moderne Profeten', 'Dit is de Bijbel' en 'Avondgebed'. En nu: 'De Leerlingen'. Twee seizoenen staan online, een derde is in de maak. De eerste aflevering is inmiddels 45.000 keer beluisterd en bereikt een breed publiek. Een gesprek met de makers.

Daan Molenaar is namens de EO concept-ontwikkelaar, eindredacteur en schrijver van 'De Leerlingen' en het bijbehorende boek. Daan studeert theologie in Leuven, rondde studies af in werktuigbouwkunde, communicatie en digitale media. EO-presentator Jurjen ten Brinke is de verteller van 'De Leerlingen'. Jarenlang was hij voorganger in Hoop voor Noord, een multiculturele kerk in Amsterdam, sinds kort werkt hij als aanjager van samenwerking tussen Amsterdamse kerken.

Wat was de aanleiding om 'De Leerlingen' te maken?
Daan: 'We misten nog wat voor nieuwe generaties. Ze weten vaak niet meer precies hoe het zit met het geloof. Wat is Jezus volgen? Hoe ziet het christelijke leven eruit?' 'De Leerlingen' gaat vooral over de vraag hoe je de kennis uit de Bijbel toepast in je leven.'

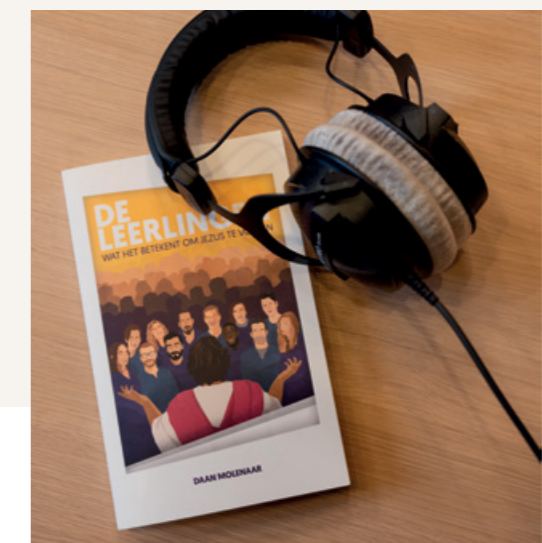
In het eerste seizoen van 'De Leerlingen' wordt in twaalf afleveringen van een uur naar de Bijbel gekeken door de lens van de Bergrede. Dat levert uitzendingen op als: *Wat is het geheim van geluk?* En: *Hoe je bidt*. In het tweede seizoen is het verhaal van de Emmaüsgangers uit Lucas 24 als uitgangspunt genomen.

Wie willen jullie bereiken?
Jurjen: 'Voor 'De Leerlingen' mikken we op jongvolwassenen. Zij zitten ook in het panel.'
Daan: 'We richten ons op mensen tussen de 20 en 40 jaar, en het moet niet te intellectueel worden. Het is belangrijk dat het toegankelijk is voor gewone gelovigen. De kracht is dat de inhoud wel wat filosofisch mag zijn, als het maar praktisch en tastbaar blijft. We hebben gekozen voor het verhaal van de Emmaüsgangers omdat daarin veel thema's aan de orde komen.'
Jurjen: 'Wat we niet voorzien hadden, wel gehoopt misschien, is dat de podcast zo populair zou worden. We krijgen reacties van mensen met een uiteenlopende achtergrond. Er is de zoeker die zegt dat hij door de serie tot geloof kwam. Hoe die weg ook precies gegaan is, er zal vast wel een basis geweest zijn, denk ik dan. Tegelijkertijd schrijft een hersteld-hervormde 75-jarige luisteraar: voor het eerst in mijn leven krijg ik het op een rijtje. We weten kennelijk de volle breedte aan te spreken. Wat ik zelf echt

als een compliment opvat, is dat we terugkrijgen dat we de verbinding tussen de Bijbel en de cultuur zo goed weten te leggen. Wat speelt er in de samenleving, en wat zegt 'verzoening' daar dan over, of 'vergeving', of 'lijden'? Dat is ook wel een signaal: gebeurt dat in kerken dan niet vaak genoeg? Wat raakt mensen in de podcast wat ze zondags ook zouden moeten ontvangen?'
Daan: 'We praten vrij open over de onderwerpen en nooit vanuit een oordeel. Wij zien een aantal ontwikkelingen, bijvoorbeeld hoe moraal zich ontwikkelt, en vervolgens zeggen we: dit is dan Jezus' weg. We laten zien hoe mooi die juist nu kan zijn.'

Jurjen: 'We hebben best een worsteling gehad rond een aflevering over seksualiteit en gender. Wij zaten zelf al snel op één lijn, heel fijn. In het team hebben we toen gesproken over de vraag wat we hierover nu wel en niet gaan zeggen met het oog op de luisteraar die zich zo definieert. Je wilt niet meegaan in een beweging van 'iedereen mag het zelf weten', maar ook niet te moralistisch zijn. Wie zich aangesproken voelt, moet zich niet afgewezen voelen door ons.'
Daan: 'We hebben toen de eerste drie hoofdstukken van Genesis besproken en laten zien dat het daar om een bepaalde ordening gaat, in dit geval: man-vrouw. We hebben gezegd dat Bijbels gezien genderfluiditeit niet de weg is, maar dat er wel veel pastorale noties omheen zitten. Het lukt ons een zekere richting te geven, en duidelijk te zijn over wat wij ervan vinden.'

In een interview met jullie las ik: 'We willen luisteraars vormen in een soort orthodox geloven.' Wat bedoelen jullie daarmee?
Daan: 'Dat orthodox geloven niet gek is.'
Jurjen: 'Ik zou het zo willen zeggen. Orthodox betekent: overtuigder zijn dan ooit van de Bijbelse kernnoties. En tegelijk mild en genadig

zijn naar alle mensen die daar anders in staan, in het diepe besef dat zij ook naar Gods beeld en gelijkenis gemaakt zijn en met hun bril kijken.'

Jullie zetten de geloofsonderwerpen mooi op een rij, zeggen luisteraars. Je zou zeggen dat er genoeg boeken te krijgen zijn waarin dat ook gebeurt. Wat doen jullie anders?

Jurjen: 'De EO was er vroeg bij om toegankelijke podcasts te maken. Dat maakt ook dat we gemakkelijk gevonden worden. En daarbij: voor veel mensen is een goed boek lezen lastig, door alle impulsen die je gedurende de dag krijgt. We horen terug dat er geluisterd wordt tijdens het strijken van de overhemden, in de auto naar huis of in de sportschool. Dan krijg je hilarische reacties als: mijn rit duurt drie kwartier, jullie

uitzending een uur, dat is te lang. Het is toch interessant dat mensen zich willen laten voeden door het goede, in plaats van wat er in de sportschool op de radio te horen is.' Daan: 'Het zit hem in het medium, maar ook in de keuze de Bijbel zo centraal te zetten. En in twaalf afleveringen kan heel veel de revue passeren. Die Bijbelboeken krijg je zo wel mee, met elkaar vervlochten, en aangevuld met ervaringsverhalen van het panel.'

Het panel, hoe zit dat precies?

Jurjen: 'Dat was een idee van Daan. We zijn verrast door het positieve effect daarvan. Wij vertellen eerst hoe het volgens ons zit, daarna geven we de ruimte om te zeggen: dat zeg je nu wel, maar ik vind dat echt heel ingewikkeld.

“

De kracht is dat het wel wat filosofisch mag zijn, als het maar praktisch en tastbaar blijft.”

Er zitten jongvolwassenen in met heel verschillende achtergronden – new-age, pinkster, katholiek, vrijgemaakt – die allemaal hun visie geven. Uit de reactie van protestanten in het panel blijkt dan dat zij getroffen zijn door de schoonheid van de beleving van de eucharistie.'

Het boek dat Daan geschreven heeft, helpt kerken ermee aan de slag te gaan.

Jurjen: 'In Amsterdam-Noord zijn we in januari begonnen met een serie van twaalf diensten over *'De Leerlingen'*. Elke week sturen we een nieuwsbrief uit met de link naar de aflevering. De kringleiders werken met het boek. En zo gaat het nu in een aantal kerken.'

Daan: 'Verschillende gereformeerde-bondsgemeenten, zoals in Hilversum, Wijk en Aalburg en Middelburg, doen mee. Kerken in Hilversum gebruiken het als kringmateriaal. Het boek is sowieso wat theologischer en zet aan tot doorpraten en doordenken. Het is heel fascinerend te zien hoe het zich verspreidt.'

Jurjen: 'Het gaat niet om de luistercijfers, maar dat veel mensen als leerling van Jezus doorgaan. Wat zich wel uitbetaalt, is dat we er met een team aan werken. Daan is absoluut de auteur, theoloog Jan Martijn Abrahamse leest mee, en nog twee redacteurs in het team, van wie er een zichzelf omschrijft als zoeker wat het volgen van Jezus betreft. Dan ga ik er nog doorheen om het hier en daar wat lucht te geven, met een praktijkvoorbeeld of door wat te schaven aan de manier van vertellen. Het is bijzonder hoe snel we elkaar steeds weer vinden, als theologen uit verschillende tradities.'

Wat gaat het derde seizoen brengen?

Daan: 'We zijn nog aan het brainstormen, maar het thema weten we al: Jezus verwachten. Hoe nu te leven vanuit die reële verwachting, in een toch wel wat angstige tijd.'

NACHTLICHT

'Je kunt zoveel leren van psychologische romans'

Geen boeken op het nachtkastje van Annet Winters (63). 'Lezen in bed vind ik niet zo praktisch. Vroeger als kind deed ik dat wel. Heel graag zelfs.' En vaak langer dan was toegestaan. 'Als ik de voetstappen van mijn ouders op de trap hoorde, was het zaak om pijlsnel het bedlampje uit te doen.'

De trein misschien? Annet werkt als receptioniste bij de IZB en spoort twee keer per week tussen Rijssen en Amersfoort. 'Ik lees dan wel, maar via mijn telefoon – de krant en een nieuws-app. Boeken niet, je hebt al genoeg mee te sjouwen. Al dat geroezemoes helpt ook niet bij het concentreren.' Nee, dan haar man. (Lacht:) 'Die kan zo in een boek verdiept zijn, dat hij me echt niet hoort als ik wat vraag.'

Doe Annet maar een kop koffie, een makkelijke stoel en een psychologische of (Bijbelse) historische roman – dan is ze zo een uur verder. Op dit moment heeft ze 'Vriendinnen voor het leven' van Sarah Lark onderhanden. Het speelt zich af in het Kenia van een eeuw geleden. Een boeiend boek, afgezien van het beschreven dierenleed ('die passages sla ik over, daar kan ik slecht tegen').

Favoriete auteurs zijn Irma Joubert, Corina Bomann, Lynn Austin en Sharon Garlough Brown. Van laatstgenoemde heeft ze net het derde deel uit van de serie 'Reisgenoten'. 'Over vier vrouwen, met ieder hun eigen karakter natuurlijk. Er komt veel psychologie bij kijken. En gelukkig niet te theoretisch. Een vriendin van me las het ook; we praten er dan over. Zij herkent zich in een bepaalde vrouw, ik in een andere.'

'Niet zweverig'

Psychologie als vakgebied boeit haar enorm. 'Als ik weer voor de keuze stond, zou ik daar het liefst in gewerkt hebben. Maatschappelijk werk, jeugdzorg – die terreinen.' Het is er niet van gekomen, maar boeken erover leest ze graag. 'Je kunt er zo veel van leren, hoe andere mensen in elkaar zitten.' Zoals 'De Fontein' van Els van Steijn, deskundige op het gebied van familieopstellingen, een bekend begrip in de psychologie. Reuze interessant, vindt Annet. 'Niet per se zweverig, zoals sommigen denken.'

Ze houdt een lijst bij van boeken die ze graag wil lezen – gebaseerd op tips en recensies. Er prijken zo'n veertig titels op. Meestal betreft ze ze uit de bieb. 'Ik ben mijn hele leven lid van de bibliotheek, dat is me met de paplepel ingegoten. In het dorp waar ik opgroeide, was dat de bibliotheek van de kerk. Erg verantwoord uiteraard. Op een gegeven moment kwam er een bieb-bus naar het dorp, die ging uit van de openbare bibliotheek. Het duurde even voordat ik daarheen mocht.'

Ze heeft haar leeshonger van geen vreemde. Met gepaste trots vertelt Annet over haar 90-jarige vader. Hij heeft nog steeds een brede belangstelling en leest van alles. 'Werkt als vrijwilliger in een kringloopwinkel. In ... de boekenhoek!'

IMPRESSIE THEOLOGISCHE
LEESKRING

‘Je moet zorgen dat je niet langs mensen heen praat’

Hoe houd je een preek op zo’n manier dat die ook landt bij de toehoorders? Bij IZB-Areopagus wordt niet alleen geoefend op preken, maar ook via leeskringen gewerkt aan de uitwisseling van theologische en missionaire inzichten. Een impressie van de leeskring in Nijkerk, onder leiding van Teun de Ridder en Wim Dekker.

‘God is in deze tijd in de ogen van veel mensen afwezig. Sommige mensen spreken over God als een geheim, of een kracht in jezelf. In hoeverre ga je daarin mee als predikant? En als de Bijbel ook nog andere zaken aanreikt, hoe vertel je daar dan over? Je moet zorgen dat je niet langs mensen heen praat, maar dat ook niet een deel van de Bijbel dicht blijft’, vertelt Wim Dekker, die al vanaf de start van IZB-Areopagus een van de theologische leeskringen leidt. ‘We proberen als het ware tussen verstarring en verwarring een derde weg te vinden.

Areopagus is ooit opgestart als plek om te oefenen in missionair-contextueel preken’, gaat hij verder. ‘Al snel kwamen we erachter dat dit niet alleen om de vormgeving zou gaan maar ook om inhoudelijke theologische vragen. Toen zijn er groepen ontstaan waarin we met elkaar theologische boeken lezen die ons helpen bij het preken.’

Spiegel

Ik ben benieuwd hoe dat werkt, dus op een regenachtige middag schuif ik aan bij de leeskring ‘Rouw en hoop in de kerk’ in Nijkerk. In een kerkgebouw dat iets weg heeft van een gestileerde schaapskooi zijn tien predikanten samengekomen. Ze hebben de afgelopen weken een kort essay geschreven over het boek ‘Wachten op God. Vanuit geloof en geduld bouwen aan je gemeente’ van de Amerikaanse theoloog Andrew Root. Het boek fungeert als een soort spiegel van ‘De toekomst van de kerk. Essay vol rouw en hoop’ van de Nederlandse theoloog Aarnoud van der Deijl, dat in eerdere sessies werd besproken. Beide boeken constateren dat er veel is geprobeerd om de secularisatie te stoppen, maar dat de meeste benaderingen niet werken.

Stress

De predikanten aan tafel herkennen allemaal wel de stress die een kerkelijke gemeente kan bevangen als de ledenaantallen teruglopen, ook al maakt hun huidige gemeente soms juist een periode van bloei mee. ‘Teruggang is een verlieservaring waar je op kunt reageren door bijvoorbeeld meer energie in je liturgie te stoppen’, analyseert Bert Karel Foppen,

predikant in Den Haag, een reactie die hij in de loop van de tijd wel heeft gezien. 'De organist of de band moet beter spelen. De dominee moet nog iets beter preken. Maar dat is niet de goede weg. Je moet onder ogen zien dat je het niet zelf in de hand hebt.' Zijn collega Peter Bakker reageert: 'Voor mij is dat een enorme omslag in het denken. Ik zie dat ook om mij heen bij andere predikanten. Erken ik dat de toekomst van mijn kerk niet in mijn macht ligt?'

Sommige van de aanwezige predikanten vinden dat de titel 'Wachten op God' nogal passief klinkt. Leendert Plug legt dat punt op tafel. 'Heeft deze tijd niet juist een nieuwe reformatie nodig, over de vraag wat genade is in een ongenadige tijd?', vraagt hij zich hardop af. Zo gaat het gesprek in de loop van de middag heen en weer over de houding die je als kerk en als dominee in deze tijd moet aannemen.

Wachtwoord

Wim Dekker brengt het gesprek op een gegeven moment op een verhaal dat Andrew Root vertelt in zijn boek. Het gaat over twee oude mensen die een heel groot verdriet meemaken. Zij verliezen een kind. In de periode daarna geven ze catechese aan jongeren, waarbij ze naar eigen zeggen eigenlijk maar één boodschap doorgeven: 'Niets kan ons scheiden van de liefde van Christus'. De band die zij opbouwen met die jongeren is een voorbeeld voor de predikant. Root beschrijft dat die ene

zin vervolgens doorsijpelt naar de hele gemeente als een soort wachtwoord, dat gelovigen aan elkaar doorgeven.

Het wachten dat Andrew Root bedoelt, is dus een waakzaam wachten, alert op de signalen van de tijd, zegt Teun de Ridder, theoloog en trainer bij Areopagus, die samen met Wim Dekker de leeskring leidt. Hij moest tijdens het lezen van het boek terugdenken aan de tijd dat hij als legerpredikant moest wachtlopen. 'Midden in de nacht je bed uit en een uur rondjes lopen om het bivakterrein. Turen in het donker naar mogelijke vijanden. Alert zijn, terwijl alles in je wil slapen. In het donker probeer je met moeite gedaanten te onderscheiden. Zo vertel je elkaar ook in de kerk verhalen over geloofservaringen; zo stel ik me dat voor. We zullen weer moeten leren elkaar verhalen te vertellen over wie God is en wat Hij doet, en zodoende onze wereld weer op een gelovige manier leren interpreteren.'

Vernieuwen

Er wordt nog wat doorgepraat over wat nou zo'n wachtwoord is, en wat dan het verschil is met een slogan of iets dergelijks. Brand Jan van de Kamp: 'Diepe woorden kunnen een wachtwoord zijn. Bijvoorbeeld 'zelfverloochening'. Zo'n woord centraal stellen, kan een nieuw begin zijn.' Peter Bakker vertelt hoe hij op basis van het werk van Andrew Root heeft gewerkt aan een dagopening voor kerkenraden. 'Een

bekend wachtwoord is "I have a Dream". Het woord "Leven" kan ook zo'n wachtwoord zijn, of "Ik word door God gevonden". Of de kerk als veldhospitaal, zoals paus Franciscus het verwoordde.'

Bakker zegt zich geïnspireerd te voelen door de benadering van Root. 'Ik ken allerlei gemeenten die klein zijn geworden en denken: moeten we fuseren? Moet dat de oplossing zijn? Root kan helpen om te denken: nee, neem de tijd om om je heen te kijken, te wachten op God en af en toe te evalueren: heeft iemand iets gevonden, een woord van God? En ondertussen blijven we gewoon doen wat we doen. Dan komt er ontspanning. Dat bedoel ik vroom hè, niet goedkoop.'

Tijdens het gesprek ontstaat er mooie, aandachtige sfeer. De predikanten voelen de ruimte om soms ook hun hart te laten spreken. Van de Kamp vertelt dat hij geraakt werd door de ervaring dat een 'wachtwoord' niet een oplossing is voor de langere termijn. Na verloop van tijd heeft een gemeente namelijk een nieuw wachtwoord nodig, meent Root. 'Zo'n wachtwoord is van korte duur. Dat raakte me. Maar anderzijds is het misschien ook niet zo'n slecht advies om je wachtwoord als kerk van tijd tot tijd te vernieuwen. Een wachtwoord vernieuwt je inzicht. Het laatste wachtwoord dat ik heb gekregen is: "Word vernieuwd in uw denken, want het koninkrijk van God is tot u gekomen". Daar ben ik nog steeds mee bezig.'

Fris in het water

Plug volgt deze leeskringen al een aantal jaren, en met veel plezier, vertelt hij me als ik hem bel voorafgaand aan de bijeenkomst. 'Ze maken me bewust van de cultuur waarin ik leef. Hoe maak

je de verbinding tussen wat je belijdt en wat je beleeft? Dat gaat niet vanzelf. Zo'n leeskring helpt me om die verbinding te maken.'

Wim Dekker is blij dat de predikanten blijven komen naar deze bezinningsmomenten. 'Het is voor gemeenten en voor jezelf van belang dat je steeds weer fris in het water staat. Daarom is het belangrijk om contact te houden met theologische bronnen. Dan ben je gemotiveerd om erover te vertellen. Als het stilstaand water wordt, laat je vragen liggen. Dan wordt het steriel, dan gaat het elan eruit.'

Ook het sociale aspect is waardevol, signaleert hij. 'Het samen spreken over onderwerpen doet natuurlijk goed. Een ander heeft een nieuwe ontdekking gedaan en vertelt daarover. Die vreugde kan bij jouzelf ook weer het vuur aansteken, zodat je denkt: aha, ik zie het belang van de Bijbelse boodschap, ik voel weer hoe relevant het werkelijk is.'

Informatie over de trainingen van IZB-Areopagus vind je op www.izb.nl/areopagus. Daar kun je je ook abonneren op de gratis nieuwsbrief voor predikanten en voorgangers, Company of Preachers.

Try-out

Vijftien mensen in een kring, in het midden brandt de paaskaars. We zijn bij elkaar gekomen in de Noorderkerk van Amsterdam om te experimenteren met gebed. Diverse vormen zullen voorbijkomen. Je mag aan alles meedoen. Maar niets moet. 'En', zo waarschuw ik: 'het kan ook gebeuren dat iets zo raar aanvoelt dat we met elkaar in de lach schieten. Geen probleem! We zitten ten slotte in een try-out.' Er verschijnt een glimlach om de monden, het ijs is gebroken en we kunnen beginnen. Ik ben benieuwd.

Spannend vind ik het ook. Bidden als try-out, kan dat eigenlijk wel? Alsof je in een kledingwinkel diverse outfits past, of meedoet aan een proeverij, of iets 'gratis op proef in huis' bestelt. Is gebed aan de ene kant niet te heilig om mee te experimenteren? Maar aan de andere kant, waarom ook niet? De discipelen vragen Jezus ook om hen te leren bidden. En hoe kun je beter leren dan door te oefenen? Ik heb ook

weleens een schaterlach moeten bedwingen bij het horen van een kindergebed. En als het spreekwoord waar is dat je nooit te oud bent om te leren, laten we elkaar dan ook dit kinderlijk genoeg gunnen om spelenderwijs diverse vormen van geloof te ontdekken en te verkennen.

Het lijkt me goed om te beseffen dat leren niet louter een cognitief gebeuren is. Misschien is dat maar in beperkte mate zo. Het onderwijs-systeem is al jaren aan het veranderen: leren door ervaren en doen. Binnen de kerk zijn we misschien nog iets te veel aan het cognitieve blijven hangen. Zeker in de protestantse traditie. 'Geloof is uit het woord.' En daarom gebruiken we steeds veel woorden om het allemaal vooral goed uit te leggen – kijk maar naar de lange formulieren die we in onze diensten lezen, of het belang van goed doorwrochte preken. Iemand moet begrijpen wat hij of zij doet.

Geen kwaad woord hier overigens over – ik ben zelf dominee en ik houd van preken! De vraag is echter of het cognitieve de kern van geloven is. God liefhebben doe je, volgens Jezus, met je hele hart, met je hele verstand en met al je kracht. Waarom dan alleen aandacht voor het verstand? Ik sprak laatst een twintiger die zich wil aansluiten bij de oosters-orthodoxe kerk aan de Lijnbaansgracht. Onverwachts werd hij geraakt door het evangelie. Hij ging op zoek naar een kerk en kwam in diverse Amsterdamse Godshuizen. Nergens vond hij een thuis. Tot hij over de drempel kwam bij de oosters-orthodoxen.

Hij maakte een dienst van twee uur mee in het Slavisch. Verstond er geen woord van. Na afloop had hij drie gedachten: (1) wat duurde dit lang, (2) wat was dit gaaf en (3) hij ervoer angst. Die angst drong zich bijna als paniek aan hem op: als ik nog een keer kom, zit ik hier voor altijd aan vast.

Maar toch ging hij nog een keer. Het was Pasen. De kerk was donker. Alle mensen stonden met een gedoopte kaars in handen. De priester kwam achter het altaar vandaan, met één enkele brandende kaars. Daarmee stak hij de kaars van een kerkganger aan, die op zijn beurt het licht doorgaf. Steeds meer kaarsen gingen branden. Tot de vrouw naast hem zijn kaars aanstak. Een traan in haar ogen. 'Dit is echt', dacht hij. Wat er toen gebeurde, daar had hij geen woorden voor. Maar dat hoefde ook niet. Voorgoed was zijn leven anders geworden.

De Amerikaanse theoloog John Mark Comer heeft een boek geschreven dat ook in Nederland enorm populair is: 'De Weg volgen'. Daarin houdt hij een pleidooi voor het ontwerpen van een persoonlijke leefregel in de navolging van Christus. Het gaat om concrete oefeningen waarmee je je een christelijke levenspraktijk eigen maakt. Zoals de leerlingen die bij Jezus zijn, met Hem leven en op Hem gaan lijken. Geloven is meer dan een overtuiging hebben, het is het gaan van de Weg.

En daarom gaan we ook tijdens de cursus 'Bidden – Try out' vrijmoedig aan de slag. Elke avond begint met een vorm van meditatie.

Bidden begint met luisteren. We doen een Lectio Divina, of een stiltewandeling door de stad waarbij we ons laten raken door wat we zien, horen, ruiken en voelen. Daarna is er ruimte voor muziek: zingen is twee keer bidden. Elke avond een andere stijl: van Taizé tot aanbiddingsmuziek. En daarbij mag het hele lichaam meedoen, van knielen tot bewegen, passend bij de stijl van de muziek. Bidden kent immers vele houdingen. En het laatste deel van de avond oefenen we ons in het woorden geven aan gebed, zowel individueel als gezamenlijk. Er zijn schrijf-opdrachten. We verkennen diverse vormen van kringgebed – ooit gehoord van Koreaans bidden, waarbij iedereen door elkaar heen bidt in een kakafonie van woorden? We maken kennis met ministrygebed en met een biechtgesprek. Kortom, een breed palet aan gebedsvormen uit verschillende kerkelijke tradities.

Op de eerste avond kijk ik de kring rond. Het is een diverse groep mensen. De één zet een eerste stap in geloof. De ander hoopt zijn repertoire te kunnen vergroten. Een derde verlangt naar stilte en gebed als luisteren. En terwijl we bezig zijn, zie ik het gebeuren: verstilling bij de één, ontroering bij de ander. Iemand zegt: 'Dit is heilige grond.' En ik kijk naar de kaars in het midden en denk: wat heerlijk dat er Eén is, die ook deze oefening draagt!

Dick Wolters
Missionair predikant Noorderkerk Amsterdam

KIJKEN MET DE OGEN
VAN OPENBARING

'Uw Koninkrijk kome, uw wil geschiede, op de aarde zoals in de hemel'

In het Bijbelboek Openbaring wordt gesproken over Gods nieuwe wereld, met straten van goud. 'Dat beeld weerspiegelt iets van wie God is, waardoor je de glorie van God in het gewone kunt zien', zegt theoloog Oeds Blok, co-auteur van het onlangs verschenen boek 'Wakker in Gods wereld. Kerkzijn in de 21e eeuw'.

Hij schreef het hiernaast afgedrukte stadsgebed voor een Utrechtse studentenvereniging en maakte ook een variant voor Amersfoort, waar hij buurtpastor is. De oorspronkelijke versie van het gedicht, gebaseerd op Openbaring 21, werd in 1992 geschreven door Doug Gay voor de stad Glasgow. Het gebed vond sindsdien op verschillende plekken in de wereld navolging.

Schrijf een gebed voor jouw woonplaats

Zelf een gebed voor jouw woonplaats schrijven? Neem dan het gedicht hiernaast als voorbeeld en pas de verschillende elementen aan, op basis van jouw blik op je omgeving. Stuur je gedicht naar communicatie@izb.nl, grote kans dat we het plaatsen op onze website. Deel je gebed vooral ook in je eigen kerkblad of kerkapp. Zo kun je op een eenvoudige manier anderen inspireren om met Gods ogen naar de eigen plek te kijken.

Het gedicht hiernaast is met toestemming overgenomen uit het boek *Wakker in Gods wereld, kerk-zijn in de 21e eeuw*, van Oeds Blok en Jack Barentsen.

Bidden voor burens

Op zoek naar een manier om voor burens en kennissen te bidden? Doe dan vanaf Hemelvaartsdag mee met de gebedsbeweging 'Uw Koninkrijk Kome'.

Meer informatie op www.izb.nl/uw-koninkrijk-kome

Visioen 'De Nieuwe Stad'

Ik zag een visioen – het was afgelopen donderdag om 11.00 uur in de morgen.

Ik stond op de Oudegracht en keek uit over het water en over de stad en een blauwe zomerhemel brak open boven mijn hoofd.

Ik zag Utrecht, schitterend als een zeldzame juweel, een weerkaatsing van de Schepper,
sprankelend als helder water in het oog van de zon
en alle ziekte was verdwenen uit de stad
en er waren geen indelingen en scheidslijnen meer
geen onderscheid tussen Overvecht en Wittevrouwen
en de zon van gerechtigheid scheen over fietsende studenten
over fabrieken en kantoren en over de Universiteit en de Hogeschool.

Ik zag de Oudegracht stromend met water dat leven geeft
helder als kristal, doorschijnend als glas
de kinderen van Utrecht spelend en spetterend in het water.
En de Geest toonde mij de boom van het leven
groeïend midden op het Domplein
en bomen aan weerszijden langs de Oudegracht
de bladeren van de bomen waren tot genezing
van de verschillende bevolkingsgroepen van de stad
oude en nieuwe Utrechtse, migranten uit Polen, Bulgarije, Marokko en Turkije
en vluchtelingen uit allerlei landen.

Ik keek rond en er waren geen dak- en thuislozen meer
geen Straatnieuwsverkopers
en er was geen Voedselbank
geen hardheid of geweld
er waren geen eenzame ouderen
geen reclameborden want ieder had genoeg
en ik zag vrouwen 's nachts veilig door de stad fietsen
en de mannen waren vol passie en hoffelijkheid
en geen van de kinderen werd meer misbruikt.

Ik zag geen kerkgebouwen meer
want God woonde midden tussen de mensen
als stralend middelpunt van de stad
en jong en oud verheugde zich over Hem.

Dit is wat ik zag, uitkijkend over de Oudegracht naar de Dom,
en ik hoorde een stem die zei:
'Ik ben alle dingen nieuw aan het maken!'

Oeds Blok, naar Doug Gay, 'The New Glasgow'

VORMGEVER STEVEN ZWARTS

OVER MISSIE

‘Hier kan ik iets doen voor mensen’

Toen Steven Zwarts als vormgever bij de IZB aan de slag ging, zag hij dat als een kans om met zijn creativiteit een maatschappelijk belang te dienen. ‘De IZB maakt deel uit van een beweging die groter is dan individuele mensen. Ik zie daarin de grootheid van God.’

‘Mijn vrouw en ik zijn allebei geen stadsmensen’, zegt Steven Zwarts, vormgever bij de IZB, als ik hem spreek in zijn ruime woonkamer in een jarenzeventigwijk in Nieuwkoop. ‘Toen we dit huis tegenkwamen, waren we meteen enthousiast over de omgeving: het water, de rust. In de zomer vind ik het leuk om een fluisterbootje te huren of te suppen. Er zijn hier veel prachtige kleine vaartjes. En ik mag ‘s zomers graag in de Nieuwkoopse Plassen zwemmen.’

Wie weleens een brochure van de IZB in handen heeft gehad of de website bezoekt, ziet daarin de creativiteit van Steven Zwarts terug. Hij werkte met name voor het bedrijfsleven, voordat hij in 2019 bij de IZB aan de slag ging. ‘Bij mijn vorige werk hadden we een aantal grote opdrachtgevers zoals Nespresso en l’Oréal. Ik raakte opgebrand omdat mijn werk erop gericht was om steeds hogere bedragen te verdienen aan klanten. Vlak voordat de IZB op mijn pad kwam, kreeg ik een burn-out. Het leek me goed om ergens anders aan de slag te gaan en daarom ben ik gestopt met mijn toenmalige baan.’

Schoonheid

Een week later zat hij bij Sjaak van den Berg, toen de directeur van de IZB, aan tafel. ‘Hij zocht een vormgever voor 16 uur in de week. Ik dacht: hier kan ik iets doen voor mensen en uiting geven aan mijn geloof. Ik zou van mijzelf niet zeggen dat ik heel missionair ben ingesteld, maar ik vind het mooi om het werk van de IZB te ondersteunen. Ik was op zoek naar werk waar ik mijn creativiteit in kwijt kon en dat een maatschappelijk belang diende.’ Drie weken later begon hij op het kantoor in Amersfoort. ‘Sindsdien heb ik die overgang ervaren alsof het zo geleid is, als een soort roeping. Het ging zó snel; dat kon geen toeval zijn.’

Als vormgever voedt hij de verschillende afdelingen van de IZB met zijn creativiteit. Waar komt dat oog voor schoonheid vandaan? ‘Dat heb ik altijd wel gehad, denk ik. Het is niet zo dat ik goed kan tekenen, maar ik had als jongen wel een rijke fantasie. Op de basisschool knutselde ik met wc-rolletjes een ruimteschip in elkaar. Tijdens mijn studie heb ik vooral veel geleerd over interactie: hoe gaan mensen om met een interactieve tentoonstelling in een museum? Dat heeft raakvlakken met de manier waarop mensen een website gebruiken en wat ze aanklikken. Bij mijn vorige werk heb ik veel geleerd over kleurtheorieën en lettertypen. Mijn gevoel voor wat mooi is, heeft vooral te maken met detaillering. Mijn stijl voor de IZB is zakelijk en strak, al is het palet in de loop van de tijd wel breder geworden. Maar heel gekke ontwerpen beperk ik graag tot de huiselijke kring.’

Bevlogenheid

Ik ben benieuwd hoe zijn affiniteit met het geloof ontstaan is. Wie zetten hem op het spoor van God, bijvoorbeeld toen hij een tiener was? 'Mijn ouders zijn allebei veel bezig met het geloof. Mijn vader is dominee en mijn moeder huisarts en domineesvrouw, dus de kerk maakte altijd een groot onderdeel uit van het gezinsleven. Mijn vader was veel thuis, maar altijd druk. Het gemeentepredikantschap is een intensieve baan. Ik ben gelovig en tegelijkertijd ook nuchter en wetenschappelijk ingesteld. Dat vind ik soms moeilijk te combineren. In de periode dat mijn vader kanker kreeg, zag ik dat het geloof niet altijd zichtbaar is, maar er wel is op momenten dat je het nodig hebt. Soms ben ik bang dat ik het geloof verlies. Bij de IZB geeft de bevlogenheid van collega's daar tegenwicht aan. Daar ben ik blij mee. Vanuit de hele organisatie komen producten bij mij terecht. Een foto van een pioniersplek geeft een

stimulans om verder te gaan met het werk. Of een foto die laat zien hoe gemeenten bezig zijn met een toerustingstraject. Je maakt deel uit van een beweging die groter is dan de IZB en groter dan individuen zoals ikzelf. Ik zie daarin de grootheid van God.'

Broos wezentje

Steven is vader van een zoon, Wiebe. De sporen van het leven van de peuter staan her en der verspreid in de kamer: een klimrek, een werkbank, een tentje. Wat betekent het vaderschap voor hem? Geeft dat ook een andere kleur aan zijn geloof? 'Ik ben niet het type dat uit zichzelf de kindernevendienst gaat leiden. In die zin vond ik het best moeilijk om mezelf als vader te zien. Gelukkig waren er veel mensen die, toen Nienke zwanger was, zeiden dat het wel goed zou komen. Ik heb me er volop in gestort. Ik wilde niet de man zijn die het vlees snijdt en verder weinig doet. "Als je het doet, doe het dan goed",

dat is zo ongeveer mijn levensmotto. Maar het is natuurlijk vooral iets wat je overkomt, meer dan het een keuze is. De tijd dat Wiebe nog niet geboren was vond ik al heel bijzonder. De ontwikkeling van het ongeboren leven. Hij is nu tweeënhalf. Wat zal hij gaan doen? Wat gaat hij leren? Wat voor persoon wordt hij? Soms denk ik daarover. Het vaderschap brengt veel onzekerheden met zich mee. Het is een geluk dat Nienke bij me is en dat we een team zijn samen. Het in leven houden van een broos wezentje heeft me ook geleerd dat het gewoon goed is om voor jezelf te blijven zorgen en voor je partner.'

Hij denkt even na. 'Wat de geloofsopvoeding betreft beginnen we nu in de fase van de peuter-bijbels te komen', vervolgt hij. 'Het samen bidden voor het eten vind ik heel aandoenlijk. Het helpt mezelf ook om weer meer met het geloof bezig te zijn. Gewoonten roepen bij mij vaak een

soort rebelseid op, dus het zelf bidden, zelf contact maken met God, dat verlies ik snel uit het oog. Ik heb soms neerslachtige perioden, en dan is dat het eerste wat eruit gaat. Het vaderschap houdt je wat dat betreft ook in contact met de geloofstraditie.'

Genezen

Het afgelopen jaar onderging Steven een knieoperatie. Hoe bewaar je de rust in zo'n periode? 'Dat vond ik heel moeilijk. Ik lag de eerste paar dagen in bed en ik mocht niks doen. Niet bewegen. Ik had wel een beetje uitgezien naar de rust, maar dat viel tegen. Ik had veel pijn. De wereld wordt klein op zo'n moment. Ik ben meer gaan waarderen dat je kunt bewegen, dat je eropuit kunt gaan. Ik heb veel gehad aan Nienke, in haar zorg voor mij en voor Wiebe. Ze was er voor ons, naast haar drukke baan als gedragswetenschapper in de jeugdzorg. Daar ben ik dankbaar voor. Ik vond het ook bijzonder om te zien waar de medische wetenschap toe in staat is; mensen kunnen gewoon een stuk van je meniscus afhalen en dat als pees ergens anders aan zetten! Het is wonderlijk hoe het lichaam zichzelf kan genezen. Dat is het wonder van de schepping, van hoe God alles heeft gemaakt en hoe het leven blijft ontstaan.'

Hij kijkt even uit het raam. 'Op dit moment zit ik in een fase waarin ik toegroei naar weer normaal functioneren', zegt hij ten slotte. 'Een van mijn doelen was om met Wiebe naar Monkey Town te gaan, je weet wel, zo'n krijspaleis vol spelende kinderen. Ik weet niet of de fysiotherapeut dat een goed idee vond, maar ik heb het doel wel gehaald. Zelfs het vertoeven in Monkey Town kan dan een mooie ervaring zijn.'

Ledenvergadering GZB, HGJB en IZB

Op donderdag 5 juni 2025 hopen de GZB, HGJB en IZB hun Algemene Ledenvergaderingen te houden in De Schakel te Nijkerk. Aansluitend volgt een programma door prof. dr. Arnold Huijgen over het thema 'Tijd'.

17.00 uur	Maaltijd
18.15 uur	Algemene Ledenvergadering
19.45 uur	Programma over het thema 'Tijd' door prof. dr. Arnold Huijgen
21.20 uur	Afsluiting

Aanmelden voor de avond kan via info@izb.nl. De vergaderstukken voor de Algemene Vergadering zijn ruim voor 5 juni op de website van de IZB te vinden.

Colofon

Tijding is een gratis uitgave van de IZB, vereniging voor zending in Nederland. De IZB is actief binnen de Protestantse Kerk in Nederland en stimuleert, adviseert en ondersteunt gemeenten en gemeenteleden bij missionair werk. Meer info: www.izb.nl
Overname van artikelen is toegestaan met bronvermelding.

Adres

Breestraat 59-61, 3811 BH Amersfoort
Tel. (033) 461 19 49, e-mail: info@izb.nl

Redactie

Afdeling Communicatie IZB:
Michaël Boon, Anneke Verhoeven, Nels Fahner en Marieke Verkaik (secretariaat)

Opmaak

Ivar van Loen, www.ivarontwerpt.nl

Coverfoto

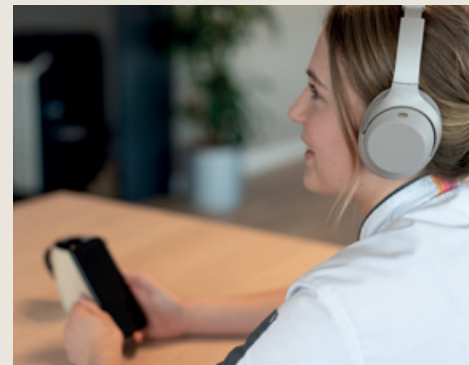
Wouter Muskee

Bankgegevens

IBAN: NL 26 RABO 0302 2061 91
BIC: RABONL2U

Steun zending in Nederland

De IZB is voor een groot deel afhankelijk van giften. Uw steun is daarom hard nodig! Regel uw gift gemakkelijk via www.izb.nl of bel naar (033) 461 19 49.

'Aandacht', podcast én boek voor zorg- medewerkers

De zorg is een mooie, maar soms complexe en onzichtbare wereld waarin veel gevraagd wordt van mensen. De wekelijkse IZB-bijbel-podcast 'Aandacht' is geboren uit het verlangen om zorgmedewerkers te helpen dicht bij God te leven. Alle afleveringen zijn gemaakt door mensen uit de praktijk.

Bij de podcast is onlangs een boek gemaakt met de titel 'Aandacht, korte overdenkingen voor christelijke zorgmedewerkers'. De teksten zijn geschikt voor persoonlijke stille tijd, maar bijvoorbeeld ook als vergaderopening.

Benieuwd naar de podcast of het boek? De podcast is beschikbaar via Spotify en andere kanalen. De 50e aflevering, op 3 maart verzorgd door Gert-Jan Segers, is inmiddels terug te luisteren.

AANDACHT
bijbelpodcast voor zorgmedewerkers

Aandacht - Het boek

Aandacht | De podcast (Spotify)

